

Koen Bolscher (NAJK) over invulling van fosfaatrechten:

'Dubbel korting voor jonge boeren bij overname'

Het geraamte van het fosfaatrechtenstelsel staat, de exacte invulling van de wet laat zich op veel punten nog raden. De gevolgen voor jonge boeren hangen voor een groot deel af van de invulling van deze details, zegt NAJK-portefuillehouder melkveehouderij Koen Bolscher. „Het is verstandig van Van Dam om met een politiek gedragen voorstel te komen, maar hij beseft niet bij alles welke negatieve uitwerking het voor jonge boeren heeft.”

De rit van Bornebroek naar Den Haag was de afgelopen tijd bijna maandelijks vaste prik voor Koen Bolscher, de melkveerman binnen het NAJK-bestuur. Samen met andere sectororganisaties praatte de 32-jarige melkveehouder op het ministerie van Economische Zaken mee over de nadere uitwerking van het fosfaatrechtensysteem. Naast NAJK hadden ook NZO, LTO, NMV, de Stichting Natuur en Milieu en later netwerk Grondig zitting in deze regiegroep. Toenmalig staatssecretaris Dijksma stelde de groep in nadat ze op 2 juli 2015 het fosfaatrechtensysteem voor de Nederlandse melkveesector afkondigde.

Nu de brief van Martijn van Dam over de nadere invulling van het rechtensysteem er ligt, durft Bolscher redelijk tevreden te zijn over de uitkomst van de overleggen. „Natuurlijk hadden we liever helemaal geen fosfaatrechten gehad, maar dit was de minst slechte optie voor de sector. Het resultaat had veel slechter gekund. De derogatie staat op het spel, dat mogen we niet verliezen. We komen pas in Brussel aan tafel als je aan de regels voldoet. Voor ons was al snel overduidelijk dat er hoe dan ook een fosfaatrechtensysteem zou komen. We wilden daarom tot het laatst toe blijven meepraten en onze stem laten horen.“

Dat critici nu zeggen dat LTO en de banken mede schuldig zijn aan de groei van de sector en daarmee het fosfaatprobleem, vindt Bolscher niet terecht. „Het zijn ondernemerskeuzes geweest die iedere boer uiteindelijk zelf maakt. Natuurlijk zijn sommige boeren te veel gegroeid op basis van rekensommetjes van de bank. Maar het blijft je eigen afweging. En als boeren die niet zijn gegroeid nu zeggen dat ze moeten boeten zonder dat ze de veroorzakers van het fosfaatprobleem zijn, vind ik dat ook niet terecht. Ik begrijp goed dat dat voor deze categorie onrechtvaardig voelt, maar ook niet groeien is een ondernemerskeuze. We zijn als sector gezamenlijk verantwoordelijk voor het fosfaatprobleem.“

Achterstand jonge boeren

In totaal kwam de regiegroep acht keer bij elkaar voor technische overleggen en vier keer voor bestuurlijke overleggen. „De technische overleggen waren voornamelijk met ambtenaren en gingen breed in op de opties en juridische mogelijkheden. Bij de bestuurlijke overleggen, waarbij Van Dam wel aanschoof, was het voor mij belangrijk om vooraf goed te weten wie het met wie eens was. Zo waren LTO en NZO en wij het vaak met elkaar eens op bepaalde punten, zoals een zo laag mogelijke generieke korting en een beperkte knelgevallenregeling. Het was goed dat vooraf goed helder te hebben. Het is interessant te ontdekken welk mandaat je hebt, tot hoever je kunt gaan. Het is een kwestie van snel kunnen schakelen en niet te snel toezeggingen doen. Ik kan wel zeggen dat ik gegroeid ben in het dossier. De discussies in de regiegroep waren op hoog niveau.“

Ook al is Bolscher gematigd positief over het resultaat van de overleggen, voor opgelucht ademen is het te vroeg. Daarvoor pakken tot nu toe nog te veel zaken slecht uit voor jonge melkveehouders, vindt hij. Jonge boeren worden dubbel benadeeld door enerzijds de generieke korting en anderzijds de afroaming van 10 procent bij overdracht. „Dit zet jonge boeren extra op achterstand. Boeren krijgen al te maken met een generieke korting van 4 tot 8 procent en op deze manier moeten ze nog eens extra inleveren. Ze moeten al extra vermogen overnemen bij bedrijfsvername en nu moeten ze nog een stapje extra doen om deze extra kosten terug te verdienen. Het maakt het overnameproces extra lastig. Bovendien zal op deze manier de schaalvergroting nog harder gaan. Jonge boeren gaan meer liters melken om de financiering rond te krijgen. Het lijkt er op dat de staatssecretaris zich niet van bewust is van deze extra schaalvergroting.“

Politiek compromis

Maar hoe kan het dat ondanks de inspraak van het NAJK in de regiegroep Van Dam nu toch voorbij gaat aan het onderdeel bedrijfsvername voor jonge boeren, hét speerpunt van het NAJK? Bolscher benadrukt dat deze argumenten meerdere malen ter sprake zijn gebracht tijdens de overleggen in de regiegroep. „Natuurlijk hebben we dit meerdere malen benoemd. Ik heb de indruk dat Van Dam onze argumenten wel begreep, maar op het punt van de 10 procent afroaming had hij de coalitiepartijen VVD en PvdA achter zich en dat heeft voor hem blijkbaar zwaarder gewogen dan onze standpunten.“ De melkveehouder is optimistisch en gaat er vanuit dat Van Dam bij de nadere uitwerking van de plannen bij bedrijfsvername geen 10 procent gaat afroemen. „Daar doen we hard ons best voor. Het NAJK blijft de komende tijd betrokken bij de concretere invulling van het stelsel. Als de afroaming blijft bestaan, gaan we de Tweede Kamer informeren en overtuigen van deze misser.“

Ondanks dat de fosfaatrechtenbrief de uitkomst van een politiek compromis is, waarbij Van Dam ervoor kiest zich niet op glad ijs te begeven en het NAJK op sommige onderdelen niet helemaal tevreden is, noemt Bolscher de coalitiemeerderheid voor de plannen positief. „Het is goed om met politieke steun van de coalitie de Tweede Kamer in te gaan. Het dossier is te veelomvattend met te veel impact voor de sector om het blanco aan de Kamer te presenteren. De PvdA wilde bijvoorbeeld graag een fosfaatbank. De VVD wilde dat niet. Het NAJK ook niet overigens. Met een bank kun je aan structuurbeleid doen. Je kunt de uitgifte van rechten bijvoorbeeld voorrang geven aan weidegangbedrijven of kijken naar maximale aantallen koeien. Je bent niet meer 'in control', vinden wij. De fosfaatbank kom er nu wel, maar pas als na afroaming de fosfaatproductie onder het plafond is uitgekomen.

De rest van de fosfaatrechten kunnen vrij worden verhandeld binnen de melkveesector. Deze invulling is ook een soort van politiek compromis geweest.“

Anticiperend gedrag

Het NAJK zag volgens Bolscher in dat het middel afroaming onvermijdelijk was om onder het fosfaatplafond te komen. „De afroaming zou wat ons betreft voor een paar jaar mogen gelden, maar als de fosfaatproductie weer onder het fosfaatplafond van 84,9 miljoen kilo is, moet deze maatregel wat ons betreft stoppen. Daarover staat in de brief helaas niets vermeld.“

Maar naast de afroaming bij overdracht vindt het NAJK het ook spijtig dat Van Dam heeft gekozen voor 2 juli 2015 als harde datum. „Hij heeft dit laten uitzoeken door de Landsadvocaat en naar eigen zeggen kon hij het juridisch niet hard maken om voor een andere periode of datum te kiezen. Naar ons idee was het eerlijker geweest om bijvoorbeeld het gemiddelde aantal koeien van 1 januari tot 2 juli te nemen. Nu is het niet gelukt om anticiperend gedrag er uit te krijgen. Er zijn boeren die nu op 2 juli op papier toevallig aanzienlijk meer koeien in de stal hadden dan een dag eerder.“

Doorstroming

Terugblikkend omschrijft Bolscher zijn ervaring in de regiegroep als zeer leerzaam. Maar zonder de denkkraft van de klankbordgroep melkveehouderij en het NAJK-bestuur had hij het naar eigen zeggen niet gekund. „In de klankbordgroep zitten afgevaardigden uit iedere provincie. We zijn soms wel twee tot drie keer per maand bij elkaar geweest om te overleggen en te brainstormen. Op die manier ging ik telkens goed voorbereid de overleggen in.“ De NAJK-bestuurstermijn loopt voor Bolscher in juni af. Het dossier fosfaatrechten moet hij overdragen aan zijn opvolger. „Ik verwacht de behandeling in de Tweede Kamer op zijn vroegst in september. De wetteksten moeten nog langs de Raad van State en dat neemt al minimaal drie maanden in beslag.“ In mei verhuist hij met zijn vriendin naar de boerderij. De verbouwing is in volle gang. „Het is een mooie overgang zo. Door de verhuizing begint voor mij ook een nieuwe fase. Ook binnen het NAJK is het goed dat er doorstroming blijft. Vernieuwing is goed en nodig.“ De verhuizing naar de boerderij betekent voor Bolscher niet dat hij geen bestuursfuncties meer oppakt in de toekomst. „Ik zou niet gelukkig zijn door alleen maar op het bedrijf te werken. Ik wil me blijven ontwikkelen, dat is mijn drijfveer. Die instelling heb ik van mijn vader. Hij had er ook altijd bestuurswerk bij. Het is goed om ergens over mee te kunnen praten en te zien hoe een ander het doet. En ergens tegenaan bemoeien vind ik geen straf. Nu ik afscheid neem bij het NAJK komt er vast iets anders op mijn pad.“ ■

Bedrijfsgegevens

Koen Bolscher zit samen met zijn ouders Jan en Joke in maatschap. Hun melkveebedrijf in Bornebroek (OV) met een huiskavel van 45 hectare heeft 200 melkkoeien en 70 stuks jongvee. De gemiddelde productie is 8.800 kilo melk met 4,70 procent vet en 3,70 procent eiwit. Koen deed de has in Deventer en het Hoger Kader Melkveehouderij in Oenkerk. Hij werkte voorheen bij een loonwerker in de buurt en had zitting in de jongerenraad van FrieslandCampina. Sinds 3,5 jaar is hij portefeuille-

houder melkvee bij het NAJK. Sinds 1992 heeft de maatschap een intensieve samenwerking met een akkerbouwer in Drenthe. „We hebben daar 20 hectare grond die hij van ons huurt. Ook mogen we daar op 50 hectare van zijn grond mest aanwenden. De mest wordt opgeslagen in twee mestsilos. Tot nu toe krijgen we voornamelijk stro terug van deze akkerbouwer. De transportkosten zijn helaas te hoog om meer voor naar ons bedrijf te vervoeren. Maar op deze manier

hebben we de mestboekhouding voor een heel groot deel rond.“

Over de uitwerking van fosfaatrechten op zijn bedrijf zegt Bolscher: „Wij halen maximaal rendement met BEX en Kringloopwijzer en zitten laag in de forfaitaire excretie. Op 2 juli was de productie van de koeien op ons bedrijf nog lager, waardoor we iets minder fosfaatrechten krijgen. Daarom is voor een hogere productiedoelstelling maximaal rendement en voordeel nodig.“